

سورة

دانشگاه هنر اصفهان

دانشکده معماری و شهرسازی

گروه شهرسازی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته شهرسازی گرایش برنامه ریزی شهری

امکان سنجی برنامه ریزی توسعه شهری اسلامشهر با رویکرد CDS

اساتید راهنما :

دکتر محمود محمدی

دکتر مجتبی رفیعیان

پژوهشگر :

مهسا میرزاخلیلی

اردی بهشت ۹۲

اظهارنامه‌ی دانشجو

اینجانب.....دانشجوی دوره کارشناسی ارشد رشته.....

گرایش.....گروه.....دانشکده.....دانشگاه هنر اصفهان به

شماره-ی دانشجویی..... گواهی می‌نمایم که تحقیقات ارائه شده در این پایان‌نامه با عنوان

.....توسط شخص اینجانب انجام شده و صحت و اصالت مطالب نگارش شده

مورد تأیید می‌باشد و در موارد استفاده از کار دیگر محققان به مرجع مورد استفاده اشاره شده است. همچنین گواهی می‌

نمایم که مطالب مندرج در پایان‌نامه تاکنون برای دریافت هیچ نوع مدرک یا امتیازی توسط اینجانب یا فرد دیگری ارائه

نشده است و در تدوین متن پایان‌نامه چارچوب مصوب دانشگاه را به طور کامل رعایت کرده‌ام.

امضاء دانشجو:

تاریخ:

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات و نوآوری های ناشی از تحقیق، همچنین چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس از این پایان نامه کارشناسی ارشد، برای دانشگاه هنر اصفهان محفوظ است. نقل مطالب با ذکر منبع بلامانع است.

دانشگاه هنر اصفهان

دانشکده.....

گروه

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته..... گرایش..... آقای/خانم..... تحت
عنوان:

ارایه شده به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان بخشی از فعالیتهای تحصیلی لازم برای درجه‌ی کارشناسی ارشد که در تاریخ..... توسط هیأت داوران زیر بررسی و با نمره.....درجه..... به تصویب نهایی رسید.

۱- استاد/استادان راهنمای پایان نامه آقای/خانم دکتر..... با مرتبه علمی..... امضاء

۲- استاد/استادان مشاور پایان نامه آقای/خانم دکتر..... با مرتبه علمی..... امضاء

۳- استاد/استادان داور داخل گروه آقای/خانم دکتر..... با مرتبه علمی..... امضاء

۴- استاد/استادان داور خارج از گروه آقای/خانم دکتر..... با مرتبه علمی..... امضاء

امضای مدیر گروه

فدای را سپاس که علم را خالق است ؛

بر خود لازم می دانم از تمام کسانی که مرا در انجام رسانیدن این
پژوهش یاری نمودند ، تشکر نمایم

از اساتید راهنمای ارجمندم ؛

جناب آقای دکتر محمود محمدی

جناب آقای دکتر مجتبی رفیعیان

بفاطر تمام لحظه های همراهی شان سپاسگذار و قدردانم

از اساتید محترم ؛

جناب آقای دکتر مائمی نژاد ، جناب آقای دکتر فولادی و جناب آقای

دکتر داریوش مرادی بفاطر مساعدت و همکاری شان ، صمیمانه

قدردانی می نمایم .

هم چنین از بذل توجه مسئولین و کارکنان شهرداری شهر اسلامشهر

بفاطر همکاری در ارائه ی آمار و اطلاعات ، تشکر دارم.

تقدیم به آنانکه دوستشان دارم

چکیده

در نتیجه ی رشد روز افزون شهرها ، مدیریت شهری ، به علت فقدان منابع و زمان لازم برای پاسخگویی به نیازهای فزاینده ی شهروندان ، دچار معضلی گردیده است که رهایی از آن را تنها در چارچوب راه حل های نوین برنامه ریزی می توان جست و جو کرد . راهبرد توسعه شهر CDS به عنوان یکی از جدیدترین رویکردهای برنامه ریزی ، به منظور رهایی از این چالش هادرسال ۱۹۹۹ مطرح گردید.

اسلامشهر از شهرهای استان تهران ، از جمله شهرهای نوپایی است که به علت نزدیکی به شهر تهران و مکان های کار و وجود زمین ارزان در آن ، محل سکونت گروه های جمعیتی مهاجر بسیاری گردیده است . رشد جمعیت بالا ناشی از مهاجرت ، وابستگی اقتصادی ، اجتماعی و مدیریتی به شهر تهران ، فقر شهری و بسیاری مشکلات دیگر از جمله چالش هایی هستند که اسلامشهر با آنها رو به رو است . هدف از این تحقیق بررسی امکان بهره گیری از رویکرد CDS در شهر اسلامشهر است . با طرح این سوال که آیا اسلامشهر ظرفیت های لازم جهت بهره مندی از CDS را داراست و یا خیر ؟ در این راستا از روش توصیفی -تحلیلی استفاده گردیده و برگزیده ای از منابع مکتوب مورد عمل و استناد است . هم چنین از تکنیک های AHP ، روش دلفی به منظور وزن دهی و تعیین اولویت معیارهای انتخابی و ماتریس های تحلیلی تعیین و ارزیابی موقعیت در برنامه ریزی راهبردی بهره گرفته شده است . فراهم نبودن و ضعف در زیرساخت های مدیریتی بخصوص در ارتباط با جذب مشارکت ذی نفعان از جمله شهروندان و هم چنین ضعف در زیرساخت های اجتماعی و فرهنگی در شهر اسلامشهر و ضرورت فراهم سازی آن به منظور وارد شدن اسلامشهر به چرخه ی بهره مندی از CDS، از نتایج تحقیق حاضر بوده است.

کلید واژه ها : راهبرد توسعه شهری ، مشارکت ، امکان سنجی ، برنامه ریزی توسعه شهری ، اسلامشهر

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول : کلیات تحقیق
۱-۱-۱	مقدمه
۲-۱-۱	بیان مساله
۳-۱-۱	ضرورت و اهمیت تحقیق
۴-۱-۱	اهداف تحقیق
۵-۱-۱	پرسش های تحقیق
۶-۱-۱	روش تحقیق
۷-۱-۱	شرح واژه ها و اصطلاحات بکاررفته
۱-۷-۱	راهبرد توسعه شهر
۲-۷-۱	مشارکت
۳-۷-۱	چشم انداز
۴-۷-۱	راهبرد
۸	فصل دوم : مبانی نظری
۱-۲-۱	مقدمه
۲-۲-۱	چارچوب تئوری
۱-۲-۲	مروری بر نظریات و گونه های برنامه ریزی شهری
۲-۲-۲	برنامه ریزی راهبردی
۳-۲-۲	تقابل برنامه ریزی راهبردی و جامع
۴-۲-۲	خصوصیات و ویژگی های برنامه ریزی راهبردی
۵-۲-۲	الگوهای اجرایی برنامه ریزی راهبردی
۶-۲-۲	نقش ذی نفعان در رویکرد استراتژیک
۷-۲-۲	برنامه ریزی مشارکتی
۳-۲-۳	راهبرد توسعه شهر ؛ چشم انداز مشارکتی
۱-۳-۲	تاریخچه راهبرد توسعه شهر (CDS)

۲۲ دلایل ظهور راهبرد توسعه شهر..... ۲-۳-۲
۲۴ خصوصیات و ویژگی های راهبرد توسعه شهر..... ۳-۳-۲
۲۵ اهداف اصلی و خروجی های راهبرد توسعه شهر..... ۴-۳-۲
۲۶ اصول اصلی راهبرد توسعه شهر..... ۵-۳-۲
۲۸ روش تدوین راهبرد توسعه شهر..... ۶-۳-۲
۳۴ تبیین پیش شرط ها و زیرساخت های تحقق پذیری راهبرد توسعه شهر..... ۷-۳-۲
۳۷ نمونه کاوی های خارجی و داخلی..... ۴-۲-۲
۳۷ ۱-۴-۲. تجارب خارجی..... ۴-۲-۲
۳۸ ۱-۱-۴-۲. چین..... ۴-۲-۲
۳۹ ۲-۱-۴-۲. آفریقای جنوبی، ژوهانسبورگ..... ۴-۲-۲
۴۲ ۲-۴-۲. تجارب داخلی..... ۴-۲-۲
۴۳ ۱-۲-۴-۲. قزوین..... ۴-۲-۲
۴۵ ۲-۲-۴-۲. بهارستان..... ۴-۲-۲
۴۶ ۳-۲-۴-۲. کرمان..... ۴-۲-۲
۴۷ ۵-۲-۲. نتیجه گیری..... ۴-۲-۲
۴۹ فصل سوم: روش شناسی ۴-۲-۲
۵۰ ۱-۳-۲. مقدمه..... ۴-۲-۲
۵۱ ۲-۳-۲. روش تحقیق..... ۴-۲-۲
۵۲ ۱-۲-۳. مطالعه امکان سنجی بکارگیری راهبرد توسعه شهر در اسلامشهر..... ۴-۲-۲
۵۲ ۲-۲-۳. تکنیک های تعیین و ارزیابی موقعیت در برنامه ریزی راهبردی..... ۴-۲-۲
۵۳ ۱-۲-۲-۳. ماتریس تحلیل TWOS..... ۴-۲-۲
۵۳ ۲-۲-۲-۳. ماتریس ارزیابی موقعیت و اقدام استراتژیک SPACE..... ۴-۲-۲
۵۴ ۳-۲-۲-۳. ماتریس BCG..... ۴-۲-۲
۵۵ ۴-۲-۲-۳. ماتریس ارزیابی داخلی و خارجی (GE)..... ۴-۲-۲
۵۶ ۵-۲-۲-۳. تکنیک تعیین و ارزیابی موقعیت..... ۴-۲-۲
۵۷ ۳-۲-۳. روش های وزن دهی و تعیین اولویت..... ۴-۲-۲
۵۷ ۱-۳-۲-۳. آنتروپی شانون..... ۴-۲-۲

۵۸ روش دلفی. ۲-۳-۲-۳
۶۰ روش مقایسات زوجی AHP. ۳-۳-۲-۳
۶۱ تکنیک تعیین اولویت و امتیازدهی. ۴-۲-۳
۶۱ تحلیل یکپارچه. ۵-۲-۳
۶۲ نتیجه گیری. ۳-۳-۳
۶۶	فصل چهارم: شناخت
۶۷ ۱-۴-مقدمه.
۶۸ ۲-۴-اسلامشهر.
۷۱ ۳-۴-نظام اجتماعی- فرهنگی
۷۱ ۱-۳-۴. جمعیت
۷۴ ۲-۳-۴. ساختار سنی جمعیت
۷۵ ۳-۳-۴. مهاجرت
۷۶ ۴-۳-۴. تنوع قومی و فرهنگی
۷۶ ۴-۴-نظام اقتصادی
۷۶ ۱-۴-۴. ساختار اقتصادی شهر اسلامشهر
۷۷ ۲-۴-۴. وضعیت و محل اشتغال
۷۷ ۳-۴-۴. توزیع درآمد
۷۸ ۵-۴-نظام کالبدی
۸۱ ۱-۵-۴. مسکن
۸۴ ۲-۵-۴. پهنه های فرسوده شهری
۸۵ ۳-۵-۴. توزیع خدمات اساسی
۸۷ ۶-۴-نظام مدیریتی
۸۸ ۱-۶-۴. منابع درآمدی شهرداری اسلامشهر
۸۹ ۲-۶-۴. مشارکت
۹۰ ۷-۴-نظام زیست شهری
۹۱ ۱-۷-۴. صنایع و کارگاه های شهر اسلامشهر
۹۱ ۲-۷-۴. جمع آوری ، دفع زباله و فاضلاب

۹۱ فضای سبز. ۳-۷-۴
۹۲ نتیجه گیری. ۸-۴
۹۵	فصل پنجم : تحلیل داده ها
۹۶ ۱-۵- مقدمه
۹۷ ۲-۵- تعیین و ارزیابی موقعیت شهر اسلامشهر
۹۷ ۱-۲-۵. ضریب اهمیت هریک از معیارها و زیر معیارها
۱۰۱ ۲-۲-۵. تعیین و جانمایی در ماتریس GE
۱۰۳ ۱-۲-۲-۵. دسته بندی عوامل داخلی و خارجی
۱۰۶ ۳-۵- تحلیل یافته ها
۱۱۳ ۱-۳-۵. تحلیل یکپارچه
۱۱۶ ۱-۱-۳-۵. تحلیل و استنتاج
۱۲۰ ۴-۵- الزامات تحقق پذیری
۱۲۳ ۵-۵- نتیجه گیری
۱۲۴	فصل ششم : نتیجه گیری و پیشنهادها
۱۲۵ ۱-۶- مقدمه
۱۲۶ ۲-۶- خلاصه تحقیق
۱۲۶ ۳-۶- پرسش های تحقیق
۱۳۰ ۴-۶- نتیجه گیری و پیشنهادها
۱۳۷	پیوست
۱۴۱	منابع

فهرست جدول ها

صفحه	عنوان جدول
۱۲	جدول (۱-۲-۲): نظریات موثر در دیدگاه ها و روش های برنامه ریزی و مدیریت
۱۴	جدول (۲-۲-۲): مقایسه برنامه های جامع و استراتژیک
۲۵	جدول (۱-۳-۲): تفاوت راهبرد توسعه شهر و طرح جامع شهری

- جدول (۲-۳-۲): شاخص‌های حکمرانی خوب..... ۲۸
- جدول (۱-۴-۲): تجارب خارجی بکارگیری راهبرد توسعه شهر..... ۴۱
- جدول (۱-۳): طیف درجه بندی در روش AHP..... ۶۱
- جدول (۲-۳): معیارها، زیر معیارها، شاخص‌ها و گویه‌ها..... ۶۴
- جدول (۱-۴): سیر تحول جمعیتی..... ۷۲
- جدول (۲-۴): تحولات تعداد و میانگین بعد خانوار..... ۷۲
- جدول (۳-۴): جمعیت باسواد و بی سواد سال ۱۳۸۵..... ۷۴
- جدول (۴-۴): ساختار سنی جمعیت شهر اسلامشهر در سال ۱۳۹۰..... ۷۵
- جدول (۵-۴): ترکیب قومی در شهر اسلامشهر..... ۷۶
- جدول (۶-۴): وضعیت مکان شغل ساکنین اسلامشهر..... ۷۷
- جدول (۷-۴): وضعیت درآمدی خانوارها در اسلامشهر..... ۷۸
- جدول (۸-۴): نوع هزینه کرد خانوار شهری..... ۷۸
- جدول (۹-۴): نحوه تصرف واحد های مسکونی..... ۸۱
- جدول (۱۰-۴): نوع مسکن..... ۸۱
- جدول (۱۱-۴): خصوصیات پهنه های فرسوده شهر اسلامشهر..... ۸۴
- جدول (۱۲-۴): توزیع درآمدی در پهنه های فرسوده..... ۸۵
- جدول (۱۳-۴): سطوح تسهیلات و خدمات رفاهی و سرانه ها در اسلامشهر..... ۸۵
- جدول (۱۴-۴): منابع درآمد شهرداری اسلامشهر..... ۸۸
- جدول (۱۵-۴): روند برنامه ریزی های شهر اسلامشهر و نقش ذی نفعان شهری..... ۸۹
- جدول (۱۶-۴): میزان مشارکت..... ۹۰
- جدول (۱۷-۴): منابع، پتانسیل ها، ضعف ها و تهدیدها..... ۹۳
- جدول (۱-۵): طیف درجه بندی در فرآیند تحلیل سلسله مراتبی..... ۹۸
- جدول (۲-۵): نمونه ماتریس مقایسه زوجی معیارها..... ۹۸
- جدول (۳-۵): نمونه ماتریس مقایسه زوجی زیر معیارها..... ۹۹
- جدول (۴-۵): ضریب اهمیت معیارها..... ۹۹
- جدول (۵-۵): ضریب اهمیت نهایی معیارها..... ۱۰۰
- جدول (۶-۵): ضریب اهمیت زیر معیارها..... ۱۰۰

جدول (۷-۵): ضریب اهمیت نهایی زیر معیارها.....	۱۰۱
جدول (۸-۵): تجزیه و تحلیل رتبه دهی در ماتریس GE.....	۱۰۲
جدول (۹-۵): دسته بندی عوامل داخلی و خارجی.....	۱۰۴
جدول (۱۰-۵): ماتریس تعیین امتیاز.....	۱۰۵
جدول (۱۱-۵): اولویت معیارها از دید شهروندان.....	۱۰۸
جدول (۱۲-۵): اولویت معیارها از دید مسئولین.....	۱۱۰
جدول (۱۳-۵): اولویت بندی زیر معیارها از نظر گروه های پاسخ دهنده.....	۱۱۲
جدول (۱۴-۵): اولویت بندی راه حل ها از نظر مسئولین و شهروندان.....	۱۱۳
جدول (۱۵-۵): اهداف و شاخصه ها.....	۱۱۷
جدول (۱۶-۵): ماتریس شاخص - هدف.....	۱۱۸
جدول (۱-۶): محدودیت ها و کمبود ها.....	۱۳۱
جدول (۲-۶): منابع و ظرفیت ها.....	۱۳۲
جدول (۳-۶): ضریب اهمیت هر یک زیر معیارها از نظر شهروندان، مسئولین.....	۱۳۳
جدول (۴-۶): الزامات تحقق پذیری CDS.....	۱۳۵
جدول الف-۱: تعیین وزن نسبی معیارها.....	۱۳۹
جدول الف-۲: تعیین وزن نسبی زیر معیارها.....	۱۴۰

فهرست شکل ها

عنوان شکل	صفحه
شکل (۱-۲-۲): روند تغییرات برنامه ریزی شهری.....	۱۳
شکل (۲-۲-۲): مدل برایسون.....	۱۶
شکل (۳-۲-۲): مدل میتنز برگ.....	۱۷
شکل (۴-۲-۲): چرخه برنامه ریزی استراتژیک.....	۱۸
شکل (۱-۳-۲): معرفی راهبرد توسعه شهر.....	۲۲
شکل (۲-۳-۲): سیر شکل گیری و ظهور راهبرد توسعه شهر CDS.....	۲۴

شکل (۲-۳-۳): اصول پایه راهبرد توسعه شهر.....	۲۷
شکل (۲-۳-۴): فرایند چشم انداز سازی	۳۰
شکل (۲-۳-۵): مراحل تدوین راهبرد توسعه شهر	۳۲
شکل (۲-۳-۶): فرایند تدوین CDS ملبورن	۳۴
شکل (۲-۳-۷): پیش شرط های تحقق پذیری راهبرد توسعه شهر.....	۳۷
شکل (۲-۴-۱): فرایند تدوین راهبرد توسعه شهر قزوین	۴۴
شکل (۳-۱): چارچوب عملیاتی روش پژوهش.....	۵۱
شکل (۳-۲): ماتریس ارزیابی موقعیت و اقدام استراتژیک.....	۵۴
شکل (۳-۳): ماتریس BCG.....	۵۵
شکل (۳-۴): ماتریس نه خانه ای (GE).....	۵۶
شکل (۳-۵): ماتریس اولیه در روش دلفی.....	۵۹
شکل (۳-۶): اوزان نسبی اهمیت معیار ها در روش دلفی.....	۶۰
شکل (۳-۷): چارچوب مفهومی تحقیق در ارتباط با شهر اسلامشهر	۶۳
شکل (۴-۱): روند رشد جمعیت ۱۳۹۰-۱۳۴۵.....	۷۲
شکل (۴-۲): ساختار سنی جمعیت.....	۷۵
شکل (۴-۳): سازمان های مردمی اسلامشهر.....	۸۹
شکل (۵-۱): طیف رتبه دهی در ماتریس GE.....	۱۰۱
شکل (۵-۲): موقعیت شهر در ماتریس GE.....	۱۰۶
شکل (۵-۳): اولویت بندی معیارها از دید شهروندان	۱۰۸
شکل (۵-۴): اولویت بندی معیارها از دید مسئولین.....	۱۰۹
شکل (۵-۵): قیاس وزن دهی معیارها از دید مسئولین و شهروندان	۱۱۰
شکل (۵-۶): قیاس وزن دهی زیرمعیارها مسئولین و شهروندان شهر اسلامشهر.....	۱۱۱
شکل (۵-۷): اهداف CDS	۱۱۴
شکل (۵-۸): بررسی پیش شرط های تحقق پذیری CDS در اسلامشهر.....	۱۲۱

فهرست نقشه ها

عنوان نقشه	صفحه
نقشه (۴-۱): توسعه فیزیکی.....	۷۰

۷۳	نقشه (۲-۴) : تراکم جمعیت
۸۰	نقشه (۳-۴) : پهنه بندی عملکردی
۸۲	نقشه (۴-۴) : ساختار محله بندی
۸۳	نقشه (۵-۴): کیفیت مسکن
۸۶	نقشه (۶-۴): پراکندگی پهنه های فرسوده

فهرست عکس ها

صفحه	عنوان عکس
۶۸	عکس (۱-۴): موقعیت شهرستان و شهر اسلامشهر
۶۹	عکس (۲-۴): موقعیت ارتباطی شهر اسلامشهر
۱۱۴	عکس (۱-۵) : نمایی از یکی از خیابان های اسلامشهر
۱۱۵	عکس (۲-۵) : تعاملات اجتماعی در سطح محله

فصل اول
کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

افزایش رشد جمعیت شهرها، گسترش فقر، پیچیده تر شدن چالش‌های شهری در نتیجه‌ی تغییرات و تحولات جهانی، شکست برنامه‌های جامع توسعه شهری، بالاخص در کشورهای در حال توسعه، از جمله مشکلات و چالش‌های بزرگی هستند که بسیاری از شهرها از جمله شهرهای ایران با آنها مواجهه‌اند. این دست مشکلات از جمله عللی بوده‌اند که در اواخر دهه‌ی ۹۰ میلادی، سازمان‌های بین‌المللی از جمله سازمان ائتلاف شهرها و بانک جهانی، رویکرد راهبردی توسعه شهر را مطرح کنند.

سند راهبردی و چشم‌انداز مشارکتی CDS برگرفته از برنامه ریزی راهبردی یکی از جدیدترین رویکردهای برنامه ریزی است که با دیدی همه‌جانبه و خصوصیتی انعطاف‌پذیر با اهدافی چون پایداری مالی، اقتصادی و تعادل اجتماعی و پایداری محیطی، به دنبال رفع چالش‌های موجود در شهرها با دیدی کاملاً مشارکتی است. با در نظر گرفتن شرایط حاکم بر شهر اسلامشهر و وجود چالش‌های مورد بحث سند راهبردی توسعه شهر، بررسی امکان بهره‌گیری از آن در جهت رفع و بهبود شرایط موجود، هدف این تحقیق است.

شهر به عنوان پدیده ای پیچیده و پویاست که در گذر زمان همواره دچار تحولاتی کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و حتی سیاسی و فرهنگی است. در نتیجه ی رشد سرسام آور شهرها، مدیریت شهری به علت فقدان منابع و زمان لازم برای پاسخگویی به نیازهای فزاینده ی شهروندان، دچار مسائلی گردیده که رهایی از آن را تنها درچارچوب راه حل های نوین می توان جست و جو کرد. همچنین شهر به عنوان یک پدیده پویا و در حال تغییر که نیازمند ابزارهای شناخت، کنترل و هدایت خاص خود است امروزه واقعیتی انکار ناپذیر در حوزه مدیریت توسعه شهری تصور می شود. این نگاه نه تنها بر ادبیات نظری چند دهه اخیر شهرسازی دنیا، بلکه بر نتایج و تجارب حاصله از اعمال فرایندهای برنامه ریزی و تصمیم گیری در این حوزه نیز استوار است. گرایشی که امروزه با عنوان "برنامه راهبردی توسعه شهری یا **City Development Strategy (CDS)**" در ادبیات شهرسازی از آن یاد می شود، بر این اصول سازماندهی مجدد محیط های شهری در حال تغییر تکیه دارد. CDS به عنوان یک نظریه ی رویه ای - محتوایی و به عنوان رویکردی نوین در برنامه ریزی شهری توسط سازمان ائتلاف شهرها در سال ۱۹۹۹؛ با هدف کاهش فقر، توسعه پایدار و ارتقای مشارکت و ایجاد حکمرانی خوب شهری و تقویت اقتصاد محلی مطرح گردید. این رویکرد به دنبال حل مشکلاتی است که از درون جامعه شهری می جوشد که بکارگیری آن از سوی سازمان ملل متحد و بانک جهانی برای کشورهای در حال توسعه برای برون رفت از شرایط نابسامان شهری مطرح گردید.

با توجه به بکارگیری CDS در شهر های مختلف جهان و موفقیت آن، در سالهای اخیر نیز برای تعدادی از شهرهای ایران طرح هایی در قالب CDS تهیه شده است. با توجه به اینکه نتایج موفقیت این طرح ها هنوز مشخص نیست در خصوص موفقیت طرح های CDS برای شهرهای ایران ابهامات و سوالات متعددی مطرح می باشد. براین اساس این سوال مطرح است که آیا جهت برنامه ریزی توسعه شهری شهرهای ایران، می توان از CDS استفاده نمود؟ و چه موانع و مشکلاتی در جهت بکارگیری آن وجود دارد؟ و چه راهکارهایی در جهت فراهم سازی بسترهای بکارگیری آن پیشنهاد می شود؟

اسلامشهر، از همسایگان اصلی شهر تهران، شهری نوپا با رشد جمعیت بالایی است که با وجود پتانسیل ها و ظرفیت های لازم جهت توسعه ای مناسب، به دلیل نادیده گرفتن مشارکت شهروندی، ناهماهنگی نظام مدیریت شهری در تصمیم گیری ها، نتوانسته است جایگاه خود را در این ارتباط بیابد. هدف از انجام این پژوهش بررسی امکان بکارگیری راهبرد توسعه شهر به عنوان رویکردی نوین در جهت برون رفت از مشکلات موجود در شهر و شناخت موانع و مشکلات بکارگیری راهبرد توسعه شهر در شهر اسلامشهر و ارائه راهکارهایی به منظور بکارگیری آن است. در این ارتباط جلب مشارکت شهروندی، مسئولین شهری و توجه به فرایندهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی شهر مورد تاکید می باشد.

۱-۳- ضرورت و اهمیت تحقیق

با توجه به اینکه شهر مانند یک موجود زنده در طی زمان و در تاثیر از عوامل مختلف درونی و بیرونی دچار تغییر و تحول است باید نوع نگاه به شهر نیز انعطاف و کارایی بیشتری نسبت به آنچه که در گذشته بوده است، برخوردار باشد. از سویی الگوهایی که برای ساماندهی و برنامه ریزی شهرها تدوین می شوند، نمی تواند معیاری کاملا استاندارد برای تمام شهرها ارائه دهد. بنابراین در مرحله نخست می بایست بررسی نمود که آیا الگوی مورد نظر، با مکانیزم اقتصادی و بافت اجتماعی و نیز ارگانیزم فرهنگی شهر سازگار است؟ بر این اساس تصمیم گیری در هر شهری، می بایست با توجه به خصوصیات آن شهر و با در نظر گرفتن نظر شهروندان آن صورت گیرد.

با توجه به شکست طرح های جامع در طول سال های برنامه ریزی در حل مشکلات و چالش های شهری، و با توجه به پیچیده تر شدن شهرهای جهان، رویکرد های جدید برنامه ریزی با تکیه بر ادبیات نوین شهرسازی به منظور پاسخگویی و بهبود شرایط موجود در شهرها، مطرح گردیدند. یکی از جدیدترین رویکردهای مطرح شده در این ارتباط سند راهبردی توسعه شهر است که با رویکردی کاملاً مشارکتی مطرح شد.

CDS یک چارچوب برنامه ریزی جامع و در عین حال انعطاف پذیر است که به منظور توانمند سازی جوامع شهری برای کنترل و اداره ی پیامدهای تغییرات سریع اقتصادی، رشد فزاینده نابرابری اقتصادی و اجتماعی و نیز گستره ی فقر مطرح می شود. این رویکرد بر پایه برنامه ریزی استراتژیک استوار بوده و با در نظر داشتن چشم انداز مشارکتی و در طی فرایندی مشارکتی، بر اصلاح حاکمیت شهری، رشد اقتصاد محلی و کاهش مداوم و نظام مند فقر در نواحی شهری تاکید دارد. این رویکرد نوین به دنبال بستر سازی در جهت حل مشکلاتی در شهرهاست که از درون جامعه ی شهری می جوشد. CDS هیچ گاه به عنوان جایگزین طرحهای شهری معرفی نشده است اما به عنوان مکمل و تقویت کننده این طرحها می تواند نقش بالادستی را در تدوین استراتژیهای شهر به عهده گیرد.

با توجه به شرایط استان تهران و اجتناب ناپذیر بودن مهاجرت به شهرهای آن از سایر استان ها، کاملاً آشکار است که اتخاذ تدبیر نوین استراتژی توسعه، امری ضروری برای برون رفت از این فائده است. از سویی تصمیم گیری در ارتباط با شهرها و برای حل معضلات و مشکلات موجود در آنها می بایست بر اساس خصایص منحصر به فرد آنها صورت گیرد. از سویی موفقیت یک رویکرد در یک شهر تضمین کننده موفقیت آن در شهر دیگر نیست. از این رو با توجه به شرایط اسلامشهر به عنوان شهری با اهمیت در استان تهران و وجود مشکلات و مسائلی چون افزایش جمعیت، مهاجرت، فقر و تضاد طبقاتی، حاشیه نشینی در آن، امکان سنجی بکارگیری راهبرد توسعه شهر به منظور بستر سازی در جهت اجرای آن، مورد تاکید و اهمیت است.